

évi szondázások alapján megállapítottuk, hogy sóderes felülete alatt a korábbi udvarszinteket többszörösen megújították, illetve feltöltötték. Ezeket a sóderes szinteket egy gödör vágta át. Az E19 szelvény DNy-i sarkában a 2008. évi szondát mélyítettük a fekete tömör agygrétegig, amelyből már nem jöttek leletek. Az E18 szelvény ÉNy-i sarkában téglából kirakott, járdaszerű felületet figyeltünk meg.

A D-i, E20–F20 illetve E21–F21, új szelvényekben az EF18/19-ben, 2008-ban kutatót udvar D-i folytatását, esetleges záródását kerestük, amelyről úgy gondoljuk, hogy egyben az ún. 1. *insula* D-i záródását is jelenti. Megállapítottuk, hogy az E18/19–F18/19 szelvénytörés É–D-i irányú falkiszédes ezekben a szelvényekben is folytatódik egy rövid szakaszon fal, nagyjából pedig falkiszédes formájában. A D-i metszettel előtt Ny-i irányból egy keresztfal csatlakozik hozzá: ennek egy részét elbontották, egy 120 cm hosszú szakasza azonban megmaradt. Az említett falszakaszok, illetve falkiszédesek által határolt területen a kavicsos felületű udvar szintje folytatódik, amely azonos az E18/19–F18/19 szelvénytörésben megfigyelt szinttel. Az udvar kiterjedése jelenlegi ismereteink szerint hozzávetőleg 12×12 m lehetett. Az 1. *insula* I. épületének K-i zárófalától K-re, a vele párhuzamosan elhelyezkedő, az É-abbí, lakótraktustól kezdve síkator által elválasztott lakóház D-i udvara húzódik, amelynek egy részletét mind az F20 szelvényben (barna, laza tegulás földréteg, tőle K-re vályogomladék, és nagy méretű kövekből álló réteg), mind pedig az F21 szelvényben (barna föld felület, nagy méretű kövekből álló réteg, amely azonos F20 szelvény hasonló rétegével) feltártuk. Az utóbbi említett udvarnak eddig nem figyeltük meg keresztfalát, következtetésként nagyobb lehetett, mint Ny-i szomszédja: jelenlegi ismereteink szerint É–D-i kiterjedése mintegy 15 m (de D-i irányban tovább folytatódik), K–Ny-i kiterjedése mintegy 10 m (lehatárolt).

Nemcsak az ún. 1. *insula* és az I. sz. – illetve a vele K felől határos – épület, de az udvarrendszer vonatkozásában is kijelenthetjük, hogy ez a komplexum D-i irányban tovább folytatódik, hiszen az EF18–19 szelvényrendszerben, tovább D-re az E20–F20 szelvényekben, a legdélebbi E21–F21 szelvényekben ebben az évben mintegy 16 m hosszan feltárt, É–D-i irányú fal/falkiszédes befut az F21 szelvény D-i metszettelébe, vagyis az ún. 1. sz. *insula* és az I. sz. – illetve a vele K felől határos – épület D-i záródását még mindig nem értük el. Azonban, hogy közel járhatunk hozzá, jelzi, hogy az E20 szelvény K–Ny-i irányú falkiszédesétől, illetve falszakaszától D-re, az F21 szelvény É–D-i irányú falkiszédesétől pedig Ny-ra határolt, egykor falakkal körülvett részben sárga agyagos felületet értünk el, amelyben épületre utaló nyomot nem találtunk, és járósíntje sincs, ezért – feltételezésünk szerint – talán valamilyen nyitott udvar, vagy kert lehetett. Ebben a területben is szondát nyitottunk (E21 szelvény Ny-i fele), amelyben a fekete agyagos (al-?)talajig mentünk le. Ez a réteg azonos az E19 szelvényben megfigyelt hasonló réteggel.

A feltárt leletanyag gazdagságára jellemző, hogy több mint 700 *terra sigillata* töredék, számos, részben nagy méretű amforatöredék mellett rengeteg bélyeges *tegula* és *imbrex*, bronztárgy (sisakdísz, *attache*, tintatartó-fedő, tűkörkeret, fogpiszkáló, harangalakú fogantyú, ládika fogantyújának tartólemeze),

csontfaragvány (XX bekarcolt díszítésű tütöredék, dobókocka, számos, többnyire gömbfejű hajtú), ólom (dupla koncentrikus körvonallal díszített, kb. 10 cm átmérőjű korong, madáralakú tárgy), érem (*DIVA FAUST/NA* bronzérmek, III. Gordianus antoninianusa, Philippus Arabs viminaciumi érme), kőfaragvány (lekerekített sarkú és élű, kocka alakú, 92 g súlyú faragvány/súly?, 15 cm hosszú, nyers kalcedon/?/rúd) került elő.

Mindent egybevetve, a brigetiói feltárások 20. ásatási idejében, az időnként viszontagságos időjárási körülmények dacára is sikerült a célul kitűzött eredményeket elérni, hiszen tovább tisztázódott a római kori *municipium* utcarendszere, lakóházainak *insulan* belüli struktúrája, közműhálózata, és egy ásatási idején alatt négy, egyenként is hatalmas kiterjedésű udvar feltárásával a lakórészekhez kapcsolódó gazdasági traktusok felépítése is.

Munkatársak: Bartus Dávid ásatásvezető helyettes; Dévai Kata és Sey Nikoletta tudományos segédmunkatárs; Bózsá Anikó, Hoppál Krisztina, Juhász Lajos PhD-ösztöndíjas; Delbó Gabriella és Harsányi Richárd régész; Benes Anita, Benyó Veronika, Borsos Adrienn, Burucs Julianna, Csikó Anna, Daruka Diána, Farkas Ágnes, Farkas Laura, Gregor István, Hajdu Barbara, Hodosán Gabriella, Huszta Henrietta, Johácsi Szilvia, Kis Zita, Mag Hella, Mohácsi Borbála, Mosoni Molki, Nagy Anna, Pabeschitz Virág, Paukovics Gergő, Péro Krisztina, Sárfi Jessica, Simon Bence, Süvegh Eszter, Szabadvary Tamás, Szabó Annamária, Szórádi Zsófia, Szűcs Ibolya, Telekesi Dóra, Vágvölgyi Bence, Vő Gergely, Weber Viktor régészhallgatók; Dudás Katalin és Ölveczky Balázs egyetemi hallgató, Kántor Zsófia gimnazista.

BORHY LÁSZLÓ – SZÁMADÓ EMESÉ

172. Komjáti, Gát, Anyagyerő 3. lh.

(KÖH: 90183)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á, Kö

2011. május 12–13-án megelőző feltárást végeztünk Bódvaszilas-Gát 3.lh nevű lelőhelyen, ahol késő Árpád-kori, középkori teleprészetet tártunk fel.

MAKOLDI MIKLÓS

173. Komlódtótfalu határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)

U?, B, Sza, Á, Kö, Kk, Ú, Kú

2011. március 7–11. között terepbejárást végeztünk Komlódtótfalu és Nagygéc község határában, a települések történetének megírásához szükséges régészeti topográfia készítésének céljából, a HURO/0801/024 Patrimonium 2007–2013. pályázathoz kapcsolódóan.

Árok-sor (KÖH 84197): A község D-i részén, a Petőfi Sándor utca és a Szamos töltése által bezárt területen indul, és ÉNy-i irányban hosszan elnyúlva a temető D-i széléig terjed. Iránya ÉK–DNy, kiterjedése 230×750 m. Árpád-kori, középkori és újkori kerámia jellemzi. A közelmúltban fátelépítéskor egy János Kázmér ezüst 6 garasos került elő közelében.

Becsky-kastély környéke (KÖH 84185): Komlódtótfalu É-i részén, a Becsky-kastély kertjében és vele átellenben a lakó-

házak kertjeiben húzódik, melyet a Hid utca szel ketté. Iránya É–D, kiterjedése 180×230 m. Árpád-kori, középkori és újkori edénytöredékekkel jelentkezett. Az egyes telkeken korábban végzett munkák során vastárgyak is előkerültek. Említésre méltó egy gótikus sarkantyú.

Béres-dűlő (KÖH 84199): A dűlő K-i felében, egy K–Ny irányú dűlőút és egy É–D irányú csatorna között húzódik, K-ről egy legelő határolja. Iránya K–Ny, kiterjedése 140×180 m. Középkori edénytöredékeket gyűjtöttünk be területéről.

Erge-hát, Garand-csatorna nyugati partja (KÖH 72595): Legnagyobb részt a Szamosbecs–Csengersima úttól É-ra található, de É-i része átnyúlik a 49-es sz. főúton. K-ről a Garand-csatorna határolja. Iránya: ÉNy–DK, kiterjedése 350×530 m. Jellegtelen bronzkori, valamint császárkori és Árpád-kori kerámiát szolgáltatott.

I. Forduló (KÖH 84183): A Szamosbecs – csengersimai út, a gátórház és a töltés által közrefogott területen fedeztük fel. Iránya K–Ny, kiterjedése 120×250 m. Árpád-kori kerámiatöredékeket gyűjtöttünk területén.

Gátépítés (Határ-dűlő KÖH 45486): A dűlő DNy-i részén, a Garand-felső-csatorna és egy vízenyős mélyedés (jelenleg magán horgásztó) közti hurokban húzódik. Iránya ÉNy–DK, kiterjedése 100×300 m. Császárkori és Árpád-kori edénytöredékeket forgattunk ki a szántás.

Kertek (KÖH 84181): A határrész középső sávjában, a Garand-csatorna (Erge) öblében, a 49-es sz. főúttól É-ra találtuk, részben már Szamosbecs határában. Iránya É–D, kiterjedése 160×300 m. Késő bronzkori és Árpád-kori cserepeket szedtünk felszínéről.

Pap-tag (KÖH 84193): A tag K-i szélén, a K–Ny irányú, Nagygyécre vezető dűlőúttól kb. 200 m-re D-re, ill. az útra merőleges fasortól közvetlenül Ny-ra azonosítottuk. Iránya É–D, kiterjedése 190×240 m. Bronzkori és császárkori kerámiával mutatkozott.

Telkes-dűlő (KÖH 84195): A Nagygyécre vezető dűlőúttól D-re 200 m-re, a Garand-felső-csatornától közvetlenül Ny-ra található, D-i határa egy legelő. Iránya É–D, kiterjedése 150×220 m. Császárkori cserepeket gyűjtöttünk.

Zagod I. (KÖH 84187): A Hid utca É-i végénél, az azzal nagyjából párhuzamos nagyfeszültségű vezetékkel közvetlenül K-re indul, a Garand-felső-csatornától pedig D-re terül el. Iránya K–Ny, kiterjedése 170×530 m. Bronzkori és császárkori cserepeket leltünk itt.

Zagod II. (KÖH 84189): A Garand-felső-csatornától D-re kb. 250 m-re indul, D-i határát egy K–Ny irányú, Nagygyécre vezető dűlőút jelöli ki. Ny-i széle átnyúlik egy ÉK–DNy irányú fásoron. Iránya K–Ny, kiterjedése 190×400 m. Árpád-kori és középkori cserepek jelzik.

Zagod III. (KÖH 84191): A Garand-felső-csatorna és a K–Ny- irányú, Nagygyécre vezető dűlőút által bezárt szögben fekszik. Iránya ÉNy–DK, kiterjedése 150×240 m. Neolitik(?), bronzkori, császárkori és Árpád-kori kerámia mutatja helyét.

Munkatársak: Körösfői Zsolt, Tompa György régészek, Bocz Péter régésztechnikus (JAM);

Fábián László etnográfus (Csengeri Múzeum), Figus Dániel, Szabó Zoltán.

174. Komlósd, Mogyorós (KÖH 76937)

(Somogy megye) U, Á

2010 őszen és 2011 tavaszán lokalizáltuk a Komlósdtól É-ra, a Rinya-pataktól K-re lévő lelőhelyet, amelyet az Istváni gázvezeték és a MOL Babócsa gázüzem között létesítendő gázvezeték építése előtt, 2011. július 26. és augusztus 3. között, a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága tárt fel 6 m szélességben. A lelőhely szántott, mezőgazdasági művelés alatt álló területen volt, erősen lepusztult. Két Árpád-kori gödör mellett a dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrája 14 sekély, kevés leletanyagot tartalmazó objektumát bontottuk ki.

Munkatársak: Molnár István régész, Balla Krisztián, Cserép Tamás, Nyári Zsolt technikusok.

SIPOS CARMEN

175. Komoró, Bodony (KÖH 61516)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R, Á

A Záhony térség belső közúti infrastruktúrájának fejlesztéséhez kapcsolódóan a Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Örökségvédelmi Központ 2011. április 6. és május 20. között folytatta a lelőhely 2010-ben megkezdett feltárását.³⁵ A lelőhely Komoró településtől D-re fekszik, a 4-es sz. főút és a vasút által közrezárt területen. A terep sík, csak 1–2 m-es magasságbeli eltérések észlelhetők. A lelőhely középső részét érintő feltárt terület mindösszesen 27 398 m² nagyságú volt.

2010–2011-ben összesen 193 újkőkori (alföldi vonaldíszes kerámia kultúrája), rézkori és Árpád-kori objektum került elő. A 2010-es esős időjárás miatt a humuszolás lassú ütemben haladt, a felázott talajon a munkagépek nehezen tudtak közlekedni. A 2011-es évre a talaj felszáradt, így a gépi munkát is gyorsabban végeztük el. A humuszréteg vastagsága 20–50 cm között változott, viszonylag nagyobb mennyiségű neolitik leletanyagot tartalmazott, mely valószínűleg a mezőgazdasági munkák során került a felszínre. Az objektumok egy részének a betöltése jobban elvált az altalajtól, de több esetben csak a leletanyag jelezte a meglétét. Az észlelési körülmények a különböző korszakú objektumok esetében sokban különböztek. Az őskori objektumok szinte egy tömbben, az ásatás Ny-i felében helyezkedtek el. Az Árpád-kori objektumok a lelőhely középső és K-i harmadában, szétszórtan feküdtek.

A neolitik gödrök többségét anyaggyűjtőként használhatták. Betöltésükből nagyobb mennyiségű kerámia (köztük festett) és pattintott kőeszköz került elő. A képet színesíti néhány zsugorított temetkezés.

A rézkori objektumok betöltése markánsabban elvált az altalajtól, a gödrök kerámiát tartalmaztak.

Az Árpád-kori jelenségek főleg ipari tevékenységhez kapcsolódó objektumokból álltak, nagy számban tártunk fel külső kemencéket és a hozzájuk kapcsolódó munkagödöröket. Pár négyzetes, kemencével rendelkező házat is kibontott